

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U002901

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 19-08-2024

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Абрамова Маріанна Миколаївна

2. Marianna Abramova

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5370-582X

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 034

Назва наукової спеціальності: Культурологія

Галузь / галузі знань: гуманітарні науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: 27969 Теорія та історія культури

Дата захисту: 10-09-2024

Спеціальність за освітою: Журналістика

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): 20378

Повне найменування юридичної особи: Інститут проблем сучасного мистецтва Національної академії мистецтв України

Код за ЄДРПОУ: 26167849

Місцезнаходження: вул. Євгена Коновальця, буд. 18-д, Київ, 01133, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія мистецтв України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Інститут проблем сучасного мистецтва Національної академії мистецтв України

Код за ЄДРПОУ: 26167849

Місцезнаходження: вул. Євгена Коновальця, буд. 18-д, Київ, 01133, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія мистецтв України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 13.09, 13.09.25, 18.11, 18.31.07.19

Тема дисертації:

1. Портретування як інструмент творення іміджу в культурі України кінця XX – початку XXI століття
2. Portraiture as an image-creating tool in Ukraine's culture of the end of the 20th – beginning of the 21st centuries.

Реферат:

1. Науковою проблемою пропонованої дисертації є визначення сутнісної специфіки портретування як продукту культури і мистецтва та осмислення портретування як інструменту творення іміджу в контексті сучасних соціокультурних процесів, технологічних інновацій, економічних та політичних змін в Україні наприкінці XX – початку XXI століття. Межа XX–XXI століття в культурі України характеризується суттєвими соціокультурними трансформаціями, переосмисленням усталених культурних, етичних, естетичних уявлень. Результатом стрімкого розвитку новітніх технологій та експансії іміджевої ідеології стає суттєве переосмислення підходів до візуальної репрезентації індивіда, що робить очевидним вихід портретування зі сфери суто художньо-мистецьких практик у більш широке поле соціокультурних явищ. Нова система соціокультурної комунікації, яка вибудовується одночасно зі стрімким розвитком технологій, вимагає від

індивіда постійної актуалізації власної персони в медіапросторі, диктує нові підходи до селфрепрезентації та формує нові моделі поведінки. Водночас процес комодифікації культурного простору передбачає динаміку споживання товарів і послуг, постійну демонстрацію власного стилю життя, акцентування на власному успіху та досягненнях. Експансія іміджевої ідеології, що характеризується домінуванням більш простих для сприйняття форм суспільного існування, наповнюючи ці форми міфологізованими та стимуляційними зовнішніми ефектами, створює нове соціально-комунікативне середовище, в якому імідж стає обов'язковою формою соціалізації індивіда та організації суспільного життя. В цій ситуації портретування стає провідником «іміджу» людини таневід'ємним складником процесу соціалізації індивіда. Портретування в його іміджевому контексті як система засобів презентації/самопрезентації індивіда стає однією з найбільш затребуваних практик як у професійному житті, так і в полі повсякденної комунікації. Розвиток новітніх технологій суттєво змінює не лише технічні засоби творення зображення/образу (цифрова фотокамера, смартфон тощо), а й комплекс уявлень про особистість/людину та форми її репрезентації. Завдяки цифровим технологіям, смартфону та соцмережам індивід стає самодостатнім у тому, що раніше розглядалося виключно в межах мистецтва, тобто в творенні власного образу, який завдяки поширенню масової культури, розвитку реклами та PR перетворюється на імідж-образ. З'являються нові практики репрезентації індивіда (селфі, фотосесії в соцмережах, цифрові аватари тощо). Комунікація переміщується у віртуальні світи, вибудовується за правилами соцмедіа та соцмережевого буття, де портретування відіграє ключову роль. Селфрепрезентація в соціальних мережах Instagram, Snapchat, Facebook тощо, практика блогерства та інфлюенсерства, використання цифрових аватарів або технологій дипфейк сьогодні стають невід'ємними складовими сучасної комунікації з усіма її технологічними привілеями та небезпеками. Динамічність сучасної соціокультурної ситуації, в якій імідж стає заміником образу в його класичному розумінні, вимагає переосмислити наше розуміння портретування, яке сьогодні стає однією з активно затребуваних соціокультурних практик як таке, що включає в себе весь комплекс складових відображення особистості/людини, тобто не лише суто технічних та виразних засобів мистецтва або науки (живопис, скульптура, література, психологія, лінгвістика тощо), а й у тому числі засобів формування, моделювання образу іміджу (одяг, поза, місце, оточення, каналтрансляції тощо). Тож у дисертаційній роботі запропоновано авторське визначення поняття «портретування», а саме: портретування – це соціокультурна практика моделювання/конструювання образу людини за допомогою системи засобів образотворення/іміджетворення, що дозволяє відобразити візуальні, психологічні, типологічні, соціокультурні, етнічні, ідеологічні, політичні, професійні, поведінкові, етичні, естетичні тощо особливості особистості/людини або створити її візуальний симулякр. Розглянуто історичні модифікації портретування як соціокультурного явища. Визначено його специфічні характеристики. Розширено й конкретизовано понятійно-категоріальний апарат дослідження.

2. The scientific problem of the presented dissertation is to determine the essential specificity of portraiture as a product of culture and art, and to conceptualise portraiture as an image-creating tool in the context of modern sociocultural processes, technological innovations, economic and political changes in Ukraine at the end of the 20th– beginning of the 21st centuries. The turn of the 21st century in the culture of Ukraine is characterized by significant socio-cultural transformations, and rethinking of longstanding cultural, ethical, and aesthetic ideas. The rapid development of the latest technologies and the expansion of image ideology lead to a significant rethinking of approaches to the visual representation of an individual, which makes it obvious that portraiture has left the sphere of purely artistic practices for a broader field of socio-cultural practices. The new system of socio-cultural communication, which is being built simultaneously with the rapid development of technologies, requires the individual to constantly update their person in the media space, dictates new approaches to self-representation, and forms new models of behaviour. At the same time, the process of commodification of cultural space involves the dynamics of consumption of goods and services, constant demonstration of one's own lifestyle, emphasis on one's own success and achievements. The expansion of image ideology, characterized by the dominance of easier-to-perceive forms of social existence, fills these forms with mythologised and stimulating external effects, and creates a new socio-communicative environment in which the image becomes a mandatory form of socialisation of

the individual and organisation of social life. In this situation, portraiture becomes a guide to a person's "image" and an integral component of the process of an individual's socialisation. Portraiture in its image context as a system of means of presentation/self-presentation of an individual is becoming one of the most popular practices both in professional life and in the field of everyday communication. The development of high-techs significantly changes not only the technical means of creating a portrait/image (digital camera, smartphone, etc.), but also the range of conceptions about the personality/human being and the forms of their representation. Thanks to the digital technologies, smartphone and social networks, the individual becomes self-sufficient in what was previously considered exclusively in terms of art, that is, in the creation of their own representation, which, thanks to the spread of mass culture, the development of advertising and PR, turns into an image-representation. New practices of representing the individual are emerging (selfies, photo sessions in social networks, digital avatars, etc.). Communication moves to virtual worlds; it is built according to the rules of social media and social existence, where portraiture plays a key role. Self-representation in the Instagram, Snapchat, Facebook, etc. social networks, blogging and influencing practices, the use of digital avatars or deepfake technologies are becoming integral components of modern communication with all its technological privileges and dangers. The dynamism of the modern socio-cultural situation, in which the image becomes a substitute for the representation in its classical sense, requires a rethinking of our understanding of portraiture, which today is becoming one of the actively sought-after socio-cultural practices, as such that includes the entire range of components of reflection of the personality/human being, i.e. not only purely technical and expressive artistic or scientific means (painting, sculpture, literature, psychology, linguistics, etc.), but also representation-image forming and modelling means (clothing, pose, place, environment, broadcast channel, etc.). Therefore, the dissertation study proposes the author's definition of the concept of portraiture, viz.: portraiture is a socio-cultural practice of modelling/constructing a person's image using the system of representation/image cultivating tools, which allows to reflect visual, psychological, typological, sociocultural, ethnic, ideological, political, professional, behavioural, ethical, aesthetic, etc. features of the personality/human being or create their visual simulacrum. The work considers historical modifications of portraiture as a socio-cultural phenomenon, and defines its specific characteristics. The conceptual and categorical framework of the study has been expanded and specified.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Абрамова М. Трансформації портретування в комунікативному просторі культури на рубежі XX–XXI століть. Художня культура. Актуальні про-блеми. 2021. № 17 (2). С. 42–49.
- Абрамова М. Портретування як інструмент творення іміджу: Трансформації образу людини в контексті транс гуманістичних візій. International Journal of Slavic Studies, Slavopoplitletters. 2021. № 3. С. 1–12.
- Абрамова М. Феномен селфі: новий вид мистецтва чи інструмент се-лфмаркетингу. Художня культура. Актуальні проблеми. 2022. .№ 18 (1). С. 72–78.
- Абрамова М. Modern forms of portraying as an instrument of creating a banner memory/ Сучасні форми портретування як інструмент творення рекламної пам'яті. Художня культура. Актуальні проблеми. 2022. №18 (2). С. 55–60.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Безугла Руслана Іванівна

2. Руслана І. Безугла

Кваліфікація: к.мист., доц., 17.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1190-3646

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут проблем сучасного мистецтва Національної академії мистецтв України

Код за ЄДРПОУ: 26167849

Місцезнаходження: вул. Євгена Коновальця, буд. 18-д, Київ, 01133, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія мистецтв України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Жукова Наталія Анатоліївна

2. Наталія А. Жукова

Кваліфікація: д.н, доц., 26.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5710-2372

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Кієво-Могилянська академія"

Код за ЄДРПОУ: 16459396

Місцезнаходження: вул. Г. Сковороди, буд. 2, Київ, 04070, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сабадаш Юлія Сергіївна
2. Юлія С. Сабадаш

Кваліфікація: д.н, професор, 26.00.01**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0001-5068-7486**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Маріупольський державний університет**Код за ЄДРПОУ:** 26593428**Місцезнаходження:** пр. Повітряних Сил, буд. 31, Київ, 03037, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:****Рецензенти****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Вишеславський Гліб Анатолійович
2. Hlib A. Vysheslavskiy

Кваліфікація: к. мист., 26.00.01**Ідентифікатор ORCID ID:** Не застосовується**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Інститут проблем сучасного мистецтва Національної академії мистецтв України**Код за ЄДРПОУ:** 26167849**Місцезнаходження:** вул. Євгена Коновальця, буд. 18-д, Київ, 01133, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Національна академія мистецтв України**Ідентифікатор ROR:****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Протас Марина Олександрівна
2. Maryna O. Protas

Кваліфікація: д. мист., старший науковий співробітник, 26.00.01**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0001-8137-0342**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Інститут проблем сучасного мистецтва Національної академії мистецтв України

Код за ЄДРПОУ: 26167849

Місцезнаходження: вул. Євгена Коновальця, буд. 18-д, Київ, 01133, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія мистецтв України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Веселовська Ганна Іванівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Веселовська Ганна Іванівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Гуріна Марія Володимирівна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна